

Obchůzky tajuplných Lucek

Období adventu, který letos začal v neděli 2. prosince, je po staletí spojeno s obchůzkou tajuplných bytostí. Vedle známějších postav Mikuláše a jeho družiny se po temnělými valašskými vesnicemi v minulosti potulovaly také další maskované postavy.

O svátku svaté Lucie (13. 12.), popřípadě v jeho předvečer, to byly Lucky, zvané též Luce. Jejich obchůzky měly v našich zemích hned několik forem.

rumilovnější. Jejich zbraní tady nebyly nože, ani srpy jako v Čechách, ale obvykle husí peroutka, popřípadě malířská štětka či vařecha. Husím křídlem ometaly věci i přítomné v obydlich, což mělo symbolizovat vyhánění zlých duchů a nemocí, nebo očistu duše v předvánoční době.

V některých vsích Lucky také ometaly mužům „rozporky“ na podporu plodnosti. Vařechou Luce klepaly ženy po prstech, aby lépe předly, malířskou štětkou namoče-

LUCKY. Obchůzka Lucek v Lačnově v roce 1975.

Fotoarchiv MRV

»
Na Valašsku byly Luce mírumilovnější. Jejich zbraní tady nebyly nože, ani srpy jako v Čechách, spíše husí peroutka, popřípadě malířská štětka či vařecha.

V Čechách byly Lucky často hroživé, až krvelačné a sloužily obvykle k strašení nehoďných dětí. Na Podbrdsku prý s sebou nosily nůž a volaly: „kapku krve“; na Šumavě zase hrozily nezbedným dětem rozpáráním břicha; na Plzeňsku i vyjmutím vnitřností.

Na Valašsku byly Luce mí-

nou do vápna zase v žertu bílily dveře a okna navštívených domů.

Podoba Lucek se v různých koutech Valašska lišila. Nejčastěji byly bílé oděny, s tvářemi zamoučenými, popřípadě maskovanými škraboškami či bílou tkaninou. Dříve mívaly nasazeny i zuby z kvaky

(tuřinu) či řepy. Naopak z Pulčína se dochovaly záznamy o Luckách, převlečených ve staré hadry, které s sebou nosily figurínu mimina a vybíraly pro něj dary, ve Střelně zase chodil Lucák s fajfkou v ústech a vybíral „na tabáček“.

Pro všechny Lucky byl společný obřadní zákaz mluvení – při vstupu do stavení vyluzovaly pouze syčivý zvuk či „krrrr“, ve Francově Lhotě zase „tu, tu, tu, v Lačnově prý tiše

„hůkaly“. Z většiny obcí už zvyk obchůzky Lucek dávno vymizel. V několika vesnicích už ho však revitalizovali, jinde se o to snaží.

Už více jak deset let jsou Lucky nedílnou součástí tradiční předvánoční akce vsetínského muzea – Zámecného adventního kouzlení, které letos proběhne v neděli 9. 12. od 14 do 17 hodin.

Milada Fohlerová, etnograf, Muzeum regionu Valašsko, Vsetín